

9. Уміти контролювати свої емоції, зберігати спокій. Часто маніпулятор намагається вивести співрозмовника зі стану психологічної рівноваги, зачіпає найбільш уразливі місця в душі (самолюбство, жадібність, страх), у такий спосіб змушуючи співрозмовника, який прагне повернути втрачене відчуття комфорту, швидко прийняти необдумане рішення. У таких ситуаціях краще вийти зі спілкування.

10. Бути непередбачуваним [1, с. 225]. Не потрібно боятися задати неочікуване для партнера запитання, уточнити дані і под.: такі дії можуть «вибити з колії» маніпулятора, який часто планує стратегію своєї поведінки.

11. Не виправдовуватись і не пояснювати мотивів своєї поведінки. Ініціатор часто вдається до звинувачень, щоб змусити співрозмовника виправдовуватись або прийняти його позицію («То Ви не купите нічого після того, як перемеряли стільки одягу?», «То Ви не згодні із цією пропозицією після того, як погодилися з багатьма аргументами?»).

Таким чином, маніпуляції є невід'ємним атрибутом сучасного ділового спілкування. Маніпуляторів вирізняють манера поведінки та особистісні якості, передусім упевненість у собі, уміння гарно говорити та подобатися іншим. Вчасне розпізнавання маніпулятивного впливу дає можливість індивіду об'єктивно оцінити ситуацію та нейтралізувати маніпуляцію. Використовуючи рекомендації стосовно поведінки в ситуаціях маніпулювання, ділова людина не стане черговою легкою здобиччю маніпулятора й не завдасть шкоди діловим стосункам.

Список використаних джерел

1. Бучко В.Б. Психологічні аспекти резистентності до маніпуляції свідомістю / В. Б. Бучко // Вісник Харківського національного університету. – № 1046. – Харків, 2013. – С. 222-225.
2. Богуславська О. Г. Психологічний вплив та засоби протидії небажаному впливу : практичні аспекти / О. Г. Богуславська // Гуманітарний вісник ЗДІА. – 2016. – № 67. – С. 203-213.
3. Чалдини Р. Психология влияния / Роберт Чалдини. – [4-е междунар. изд.]. – СПб. : Питер, 2002. – 288 с.
4. Шкіцька І. Ю. Маніпулятивні тактики позитиву : лінгвістичний аспект : [монографія] / І. Ю. Шкіцька ; за наук. ред. проф. В. М. Бріцина. – К. : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2012. – 440 с.

Ребуха Л.З.

*кандидат психологічних наук, доцент
кафедри психології та соціальної роботи ТНЕУ,*

Виноградова Т.

*студентка II курсу юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету*

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЦІННОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІОГУМАНІТАРНОЇ СФЕРИ ЗА ФУНДАМЕНТАЛІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

В умовах глобальних соціокультурних перетворень і формування нової концепції розвитку суспільства, особливої актуальності набуває орієнтація на

особистість, інтелект, культуру, науку, освіту. А це, в свою чергу, ставить нові вимоги та завдання до якості освіти. Саме фундаменталізація освіти є однією з основних стратегій вдосконалення навчання і підвищення її якості. Вона допомагає підготувати соціально захищеного, обізнаного в різних сферах, конкурентоспроможного фахівця, для якого характерний високий рівень інтелекту, творчий потенціал, наукова культура мислення і діяльності.

Нині фундаменталізація освіти спрямована на узагальнення знань, розвиток способів мислення і діяльності [4, с. 85–87]. Освіта вважається фундаментальною, якщо вона направлена на взаємодію людини з інтелектуальним середовищем, у перебігу якого особистість збагачує власний науковий світ і завдяки цьому відбувається розвиток потенціалу самого середовища. Пріоритетним завданням фундаменталізації слугує створення наукового середовища для виховання гнучкого багатогранного мислення, освоєння світової науково-інформаційної бази і сучасної методології дійсності, формування внутрішньої потреби в саморозвитку та самоосвіті протягом усього життя людини [1].

Варто відзначити, що найкращим результатом і показником освітньої та суспільної діяльності вищого навчального закладу є його випускник – компетентний, життєстійкий, який свідомо визначає та успішно здійснює свій професійний вибір, самостійно вирішуючи життєві проблемні завдання з сформованою системою цінностей. В кожного фахівця соціогуманітарної сфери повинна бути сформована система цінностей. Вона є однією з пріоритетних складових становлення компетентного майбутнього фахівця.

Цінності можуть розглядатися як форма відношень між суб'єктом та об'єктом. Вони спрямовані на свідоме відтворення суб'єктом ціннісних якостей об'єкта та є духовним ядром кожної особистості й сприяють внутрішній злагодженості та саморозвитку людини. Тому саме формування системи цінностей і позитивних ціннісних орієнтацій в студентському віці є одним з найголовніших завдань вищої освіти [5].

Активність особистості є одним з основних джерел формування ціннісних орієнтацій, яка визначає рівень її домагань та орієнтацію в процесі діяльності на досягнення конкретних цілей [2]. Хоча й існують певні розходження між різними підходами у психології, проте цінності і ціннісні орієнтації розуміються як значущі компоненти структури особистості, що формуються у процесі її соціалізації. Важливими напрямками досліджень є вивчення і оцінка ціннісних пріоритетів майбутніх фахівців та моделювання системи освіти [3]. Ціннісні орієнтації виражають характер ставлення людини до різних аспектів матеріального і духовного світу та посідають істотне місце у структурі особистості, відображаючи рівень її розвитку, регулюють діяльність і поведінку.

Основні функції системи професійних цінностей особистості служать підґрунтям у формуванні і збереженні ціннісних орієнтацій в свідомості людей та дозволяють індивіду зайняти певну позицію, віднайти точку зору, оцінити ситуацію; мотивують діяльність і поведінку, оскільки орієнтація людини в світі та наміри до досягнення окремих цілей співвідносяться з цінностями, включеними в структуру особистості [4].

Процес формування ціннісних орієнтацій є невід'ємною складовою розвитку особистості студента, її відносин, спрямованості й мотиваційно-потребової сфери. Система цінностей та якостей особистості розвивається й

виявляється через її власне ставлення до держави і суспільства, в якому вона перебуває, до себе, людей, природи, праці, мистецтва. Такий комплексний підхід реалізується у змісті навчання і виховання. Правильна організація професійної підготовки студентів у навчальних закладах забезпечує їхній практико-зорієнтований професійний розвиток та формує професійну поведінку [4].

Немаловажну роль у цьому процесі відіграє фундаменталізація освіти, яка є нагальною вимогою часу. За фундаменталізації професійної освіти усі навчальні дисципліни створюють умови для утворення суспільно-значимих ціннісних орієнтацій у майбутнього фахівця.

Отже, фундаменталізація професійної підготовки майбутніх фахівців соціогуманітарних спеціальностей слугує важливою умовою розвитку студента за сучасної університетської освіти й передбачає глибоке усвідомлення ним фахових компетентностей.

Список використаних джерел

1. Гончаренко С. У. Фундаменталізація професійної освіти / С. У. Гончаренко // Педагогіка та психологія. – 2008. – Вип. 7. – С. 165–175.
2. Іванчук А. П. Особливості ціннісних орієнтацій студентської молоді (на прикладі крос-культурного дослідження) / А. П. Іванчук // Вісник психології і соціальної педагогіки. – 2010. – Вип. 3. – С. 99–101.
3. Камінська О. М. Формування системи професійно-ціннісних орієнтацій студентів у технічних університетах як педагогічна проблема / О. М. Камінська // Вінниця: Науковий вісник. – 2010. – Вип. 66. – С. 34–37.
4. Ребуха Л. З. Принципи формування змісту фундаменталізації професійної підготовки майбутніх соціальних працівників / Л. З. Ребуха // Актуальні питання застосування на практиці досягнень сучасної педагогіки і психології : Збірник тез міжнародної науково-практичної конференції : (м. Харків, Україна, 12–13 травня 2017 р.). – Харків : Східноукраїнська організація «Центр педагогічних досліджень», 2017 – С. 85–87.
5. Сердюк Л. З. Психологічні особливості ціннісних орієнтацій студентської молоді / Л. З. Сердюк // Київ: Університет «Україна». – 2012. – Вип.2. – С. 311–317.
6. Щєпова Д. Р. Ціннісні орієнтації сучасного українського студентства / Д. Р. Щєпова // Вісник Запорізького національного університету. – 2010. – Вип. 2. – С. 181–184.

Репецька І.

студентка III курсу юридичного факультету

Тернопільського національного

економічного університету

Науковий керівник: д. філол. н., професор кафедри

документознавства, інформаційної діяльності

та українознавства ТНЕУ Шкіцька І.Ю.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВЕДЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ТРУДОВИХ КНИЖОК

Трудова книжка є одним із найважливіших особистих документів громадянина України, що показує трудову діяльність працівника: засвідчує час роботи на тій чи іншій посаді та підтверджує загальний стаж для пенсійного